

УДК 338.45:664

**ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО У
КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ**<http://orcid.org/0000-0001-8321-3199>

Коренюк Петро Іванович, завідувачий кафедрою менеджменту організацій і адміністрування, д.е.н, професор, Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське, e-mail: korenyukp@gmail.com, тел: +38 (096) 451 -67-07.

Petr Korenyuk, Head of the Department of Management of Organizations and Administration, Doctor of Economics, Professor, Dniprovskiy State Technical University, Kamianske

P. Korenyuk, Tax regulation and environmental entrepreneurship in the context of innovative approaches

Ecological entrepreneurship in conditions of harmonious balanced development is impossible without the use of innovations, in particular, few and almost non-waste technologies. Because of the application of innovations in the form of the development of new technologies, environmental entrepreneurship contributes to solving the problems of economic feasibility and profitability of recycling, neutralization and processing of industrial and domestic waste. Tax regulation of environmental entrepreneurship is a significant factor in its development. To environmental innovations can include such processes as the development and implementation of new technologies, in particular low-waste and almost non-waste. Taxation can become a stimulating factor in the impact on environmental entrepreneurship. Favorable taxation should be used for enterprises of various forms of ownership and management, working in the field of environmental entrepreneurship and engaged in innovative activities. In particular, it can be the introduction of the latest technologies for deep complex processing of industrial and domestic waste. At the same time, an analysis of the factors hampering the implementation of innovations shows that the most significant of them is a lack of own funds and insufficient financial support of the state, high costs of innovation, high economic risk, a fairly long payback period of innovations in certain industries. In general, innovations directly stimulate the development of environmental entrepreneurship. In this case, environmental entrepreneurship will organically complement the state's efforts to recycle waste based on the application of the latest technologies and innovation factor.

Коренюк П. І. Податкове регулювання та екологічне підприємництво у контексті інноваційних підходів

Екологічне підприємництво в умовах гармонічного збалансованого розвитку неможливе без застосування інновацій, зокрема мало- та майже безвідходних технологій. Через застосування інновацій у вигляді розробки новітніх технологій екологічне підприємництво сприяє розв'язанню завдань щодо економічної доцільності та прибутковості утилізації, знешкодження та переробки відходів промислового та побутового походження. Податкове регулювання екологічного підприємництва є вагомим стимуляційним чинником його розвитку. До екологічних інновацій можна віднести такі процеси як розробку та запровадження нових технологій, зокрема маловідходних та майже безвідходних. Оподаткування може стати стимулюючим фактором впливу на екологічне підприємництво. Має бути використано пільгове оподаткування для підприємств різних форм власності та господарювання, які працюють у сфері екологічного підприємництва та займають інноваційною діяльністю. Зокрема, це може бути запровадження новітніх технологій глибокої комплексної переробки промислових та побутових відходів. В той же час, аналіз факторів, які перешкоджають здійсненню інновацій, показує, що найвагомішим з них є нестача власних коштів та недостатня фінансова підтримка держави, великі витрати на нововведення, високий економічний ризик, досить тривалий термін окупності нововведень у окремих галузях. В цілому, інновації безпосередньо стимулюють розвиток екологічного підприємництва. В такому випадку екологічне підприємництво органічно доповнюватиме зусилля держави щодо утилізації відходів на основі застосування новітніх технологій та інноваційного чинника.

Коренюк П. ІІ. Налоговое регулирование и экологическое предпринимательство в контексте инновационных подходов

Экологическое предпринимательство в условиях гармоничного сбалансированного развития невозможно без применения инноваций, в частности мало и почти безотходных технологий. Из-за применения инноваций в виде разработки новейших технологий экологическое предпринимательство способствует решению задач по экономической целесообразности и прибыльности утилизации, обезвреживанию и переработке отходов промышленного и бытового происхождения. Налоговое регулирование экологического предпринимательства является весомым фактором его развития. К

экологическим инновациям можно отнести такие процессы как разработку и внедрение новых технологий, в частности малоотходных и почти безотходных. Налогообложение может стать стимулирующим фактором влияния на экологическое предпринимательство. Должно быть использовано льготное налогообложение для предприятий различных форм собственности и хозяйствования, работающих в сфере экологического предпринимательства и занимающихся инновационной деятельностью. В частности, это может быть внедрение новейших технологий глубокой комплексной переработки промышленных и бытовых отходов. В то же время, анализ факторов, препятствующих осуществлению инноваций, показывает, что наиболее значимыми из них является недостаток собственных средств и недостаточная финансовая поддержка государства, большие затраты на нововведения, высокий экономический риск, недостаточный длительный срок окупаемости нововведений в отдельных отраслях. В целом, инновации непосредственно стимулируют развитие экологического предпринимательства. В таком случае экологическое предпринимательство органично дополнит усилия государства по утилизации отходов на основе применения новейших технологий и инновационного фактора.

Постановка проблеми. За своєю семантикою ринкова економіка прагне до гармонічного збалансованого врівноваженого розвитку. Мають місце як позитивні, так і негативні процеси, але з появою негативу підприємці реагують на його подолання створенням нових форм господарювання, які сприяють їх подоланню, маючи певну прибутковість діяльності. Разом з тим, окремі негативні наслідки від економіко-господарської діяльності мають неоднозначний вплив, адже до підприємств висувуються звичайні вимоги, такі як відповідність санітарним нормам та правильність ведення фінансової документації. Але до підприємств, що ведуть підприємницьку діяльність, результати якої впливають на стан здоров'я населення, якість довкілля висувуються також і додаткові вимоги щодо ведення господарської діяльності. Так, одним з нових видів господарської діяльності, покликаних на відновлення та відтворення якості екологічного стану довкілля є екологічне підприємництво. Екологічне підприємництво в умовах гармонічного збалансованого розвитку неможливе без застосування інновацій, зокрема мало- та майже безвідходних технологій. Проблема відходів є однією з головних проблем сучасної цивілізації технократичного типу. І саме екологічне підприємництво сприяє розв'язанню завдань щодо економічної доцільності та прибутковості утилізації, знешкодження та переробки відходів промислового та побутового походження.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблеми ефективної діяльності суб'єктів екологічного підприємництва у контексті інноваційних підходів в умовах реформування податкової системи досліджували такі видатні вітчизняні вчені як Б. Є. Бачевський [1], О. О. Веклич [2], Т. П. Галушкіна [3], Л. С. Гринів [4], Б. М. Данилишин [5], Жарова Л.В. [6], Какутич Є.Ю. [6], Майстренко О. В. [9], Хлобистов Є.В.[6, 12] та ряд інших не менш видатних вчених. Проблеми законодавчого узгодження чинного вітчизняного законодавства та практичних потреб суб'єктів екологічного підприємництва потребують подальших системних досліджень у розрізі домінуючих тенденцій розвитку глобальної економіки.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте наявні публікації дозволяють зробити висновок про те, що окремі питання податкового регулювання екологічного підприємництва у контексті інноваційних заходів потребують подальших досліджень.

Результати дослідження. Екологічне підприємництво в Україні в силу об'єктивних чинників перебуває в стадії початкових етапів розвитку. Відсутня відповідна законодавчо-нормативна база та не сформульоване категоріальне поняття «екологічне підприємництво». Велике питання виникає до темпів впровадження інновацій в Україні, зокрема фінансування наукових та науково-технічних робіт. Існує потреба у проведенні відповідних досліджень щодо впливу інновацій на розвиток екологічного підприємництва, зокрема утилізацію і переробку промислових та побутових відходів. Податкове регулювання екологічного підприємництва є вагомим стимуляційним чинник його розвитку. Основними завданнями статті є визначення податкових чинників формування резервів інноваційного характеру, які забезпечать стимулюючі умови розвитку

екологічного підприємництва у контексті інноваційних підходів.

В Україні має місце як один з наслідків планової економіки висока енерго-, матеріало- та ресурсомісткість виробничих технологій. Так, на переважній частині металургійних підприємствах енергомісткість виробництва у 4-5 разів перевищує європейські показники та у 2-2,5 рази перевищує аналогічні російські. Подібну тенденцію можна спостерігати як в цілому, так і по окремих галузях національної економіки. Але, безумовно, є і ряд позитивних прикладів щодо запровадження новітніх інноваційних проектів в Україні. Проте, в цілому переважають все ж застарілі ресурсномісткі технології. Після того, як Україна стала на шлях ринкової економіки, відбулась глибока трансформація національної економіки, зокрема промислових галузей. Ринок висуває досить жорсткі вимоги до собівартості виробленої продукції, а на перший план виходять показники конкурентоспроможності готової продукції та конкурентоздатності підприємств. Закривались нерентабельні підприємства, не витримали конкуренції в умовах вступу в СОТ окремі галузі, зупинилось ряд виробництв. В першу чергу це відноситься до застарілих ресурсо-, енерго- та матеріаломістких технологій. Процес даний триває і інновації відіграють вирішальну роль у ньому.

Так, за даними Державного комітету статистики за останні роки в Україні склалася тенденція до зниження обсягів утворення відходів (рис. 1, табл.1).

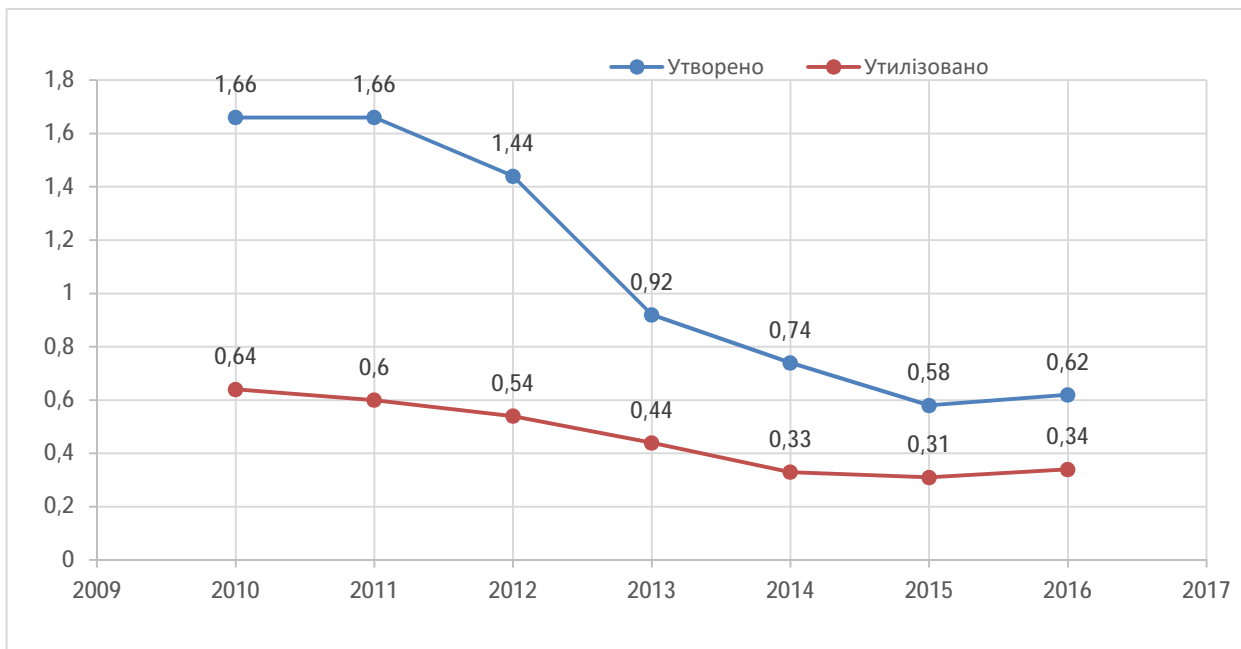

Рис. 1. Динаміка співвідношення обсягів утворених та утилізованих відходів за 1995 – 2003 роки, млн. тонн

Виходячи з даних таблиці 1, видно, що щорічний обсяг утворених відходів за період з 2010 по 2016 роки знизився практично у 3 рази. Але практично у 2 рази також знизився щорічний обсяг їх утилізації. Тобто, темпи зниження утворення відходів у 1,5 рази перевищують темпи їх утилізації, що само по собі є позитивним явищем. Відповідно, динаміка обсягів їх утилізації є більш уповільненою. Така ситуація може свідчити про факт збільшення кількості несанкціонованих звалищ відходів; діяльність з утилізації та переробки відходів продовжує стабільно здійснюватися і основними об'єктами переробки стали не промислові відходи, а побутові.

До екологічних інновацій можна віднести такі процеси [6, 12] як розробку та запровадження нових технологій, зокрема маловідходних та майже безвідходних. Використання інноваційних технологій попереду росту виробництва і в кінцевому результаті ВВП вирішує дуже важливу екологічну проблему у вигляді зменшення відходів

на одиницю виробленого ВВП. Вирішення проблеми побутових та виробничих відходів має бути вирішена, адже під загрозою є життєдіяльність людини в цілому.

Таблиця 1.

Основні показники поводження з відходами I – III класів небезпеки, млн. тон.

	Утворено	Утилізовано, оброблено (перероблено)	Видалено в спеціально відведені місця та об'єкти	Наявність на кінець року у спеціально відведених місцях чи об'єктах та на території підприємств
1	2	3	4	5
2010	1,66	0,64	0,31	16,24
2011	1,66	0,60	0,14	15,16
2012	1,44	0,54	0,15	14,32
2013	0,92	0,44	0,10	12,6
2014	0,74	0,33	0,82	12,0
2015	0,58	0,31	0,79	12,1
2016	0,62	0,34	1,11	12,1
2016 рік у % до				
2010	37,3	53,1	358,0	74,5
2011	37,3	56,7	792,9	79,8
2012	43,1	63,0	740,0	84,5
2013	67,4	77,3	111	96,0
2014	83,8	103,0	1110,0	100,8
2015	106,9	110,0	140,5	100,0

· Розраховано за даними Держкомстату України

Чинне вітчизняне податкове законодавство [8] діяльність, пов'язану з впливом на природне середовище з метою його відновлення або збереження визначає як екологічне підприємництво для процесу господарювання, спрямованого на отримання такого позитивного на природне середовище ефекту на основах підприємництва, так чинне законодавство прямого трактування не дає, що породжує ланцюг непорозумінь з контролюючими та фіскальними органами і на кінець гальмує загальний процес становлення екологічного підприємництва та подолання незадовільного, а подекуди і катастрофічного екологічного стану.

На мою думку, доцільно визначити екологічне підприємництво як вид економічної діяльності, а не галузь, адже екологічне підприємництво поєднує як виробничу галузь, так і сферу послуг, які мають однакову мету – поліпшення екологічного стану. Разом з тим є підприємства, що виробляють очисне устаткування, наприклад для зменшення викидів в атмосферу, але вони не належать до підприємств екологічного підприємництва, тому що результатом їх діяльності є отримання економічної вигоди, а екологічна складова діяльності виступає супутньою і не є визначальною. Для таких підприємств має бути використане пільгове оподаткування.

Доцільно виділити такі напрямки розвитку екологічного підприємництва як екологічний маркетинг та інжиніринг (реінжиніринг); екологічний аудит та екологічну сертифікацію послуг; екологічний лізинг; екологічний консалтинг; екологічне страхування; виробництво екологічно-безпечної продукції та діяльність у сфері поводження з відходами [1, с. 154].

Отже, екологічне підприємництво є таким видом економічної діяльності, який здійснюється на принципах самостійної, систематичної, здійснюваної на власний ризик діяльності, яка спрямована на отримання позитивного екологічного ефекту за рахунок ефективного використання фінансових та інших ресурсів.

Крім податкових чинників, на екологічне підприємництво як і будь-який інший вид підприємництва, вагомий вплив здійснює можлива інноваційна складова у вигляді новітніх технологій та наукових досліджень щодо їх розробки та впровадження (таблиця 2).

Таблиця 2.

Динаміка чисельності дослідників і виконавців науково-дослідних робіт та фінансування витрат на їх виконання, млн. грн

Показники	2010	2014	2015	2015 у до %	
				2010	2014
Обсяги фінансуван-ня витрат на виконання наукових і науково-технічних робіт, млн.грн.	8995,9	10320,3	12223,2	135,9	118,4
в тому числі за рахунок бюджету, млн. грн	3751,0	4088,4	4296,4	114,5	105,1
в тому числі за рахунок бюджету у відсотках, млн. грн	41,7	39,6	35,1	x	x
Обсяг наукових і науково-технічних робіт, виконаних власне силами організацій, млн. грн	9867,1	10950,7	12611,0	127,8	115,2
Індекси обсягу наукових і науково-технічних робіт у відсотках до попереднього року	0,983	0,955	1,269	x	x
Кількість викона-них наукових і науково-технічних робіт, тис. од.	52,0	43,0	41,1	79,0	95,6

*Розраховано за даними Держкомстату України / Наукова та інноваційна діяльність в Україні. - К.: Держкомстат України. - С. 77

Як видно з даних таблиці 2, обсяги фінансування витрат на виконання наукових і науково-технічних робіт зросли з 8995,8 млн. грн. у 2010 році до 12 223,2 млн. грн. у 2015 році або на 35,9 відсотка. В той же час за рахунок бюджету фінансування зросло на 14,5 %, що свідчить про певне зростання обсягів видатків з держбюджету на наукові дослідження. При цьому на 8,8% кількість виконавців, що сприятиме зростанню фінансування у відносному виразі на 1 виконавця або дослідника. Так, найбільшу питому вагу у структурі екологічного податку становлять надходження від сплати за викиди в атмосферне повітря забруднювальних речовин, яка, щоправда, щороку зменшується: від 72,3 % у 2011 р. до 67,4 % у 2014 р., а найменшу частку – надходження від сплати за скиди забруднювальних речовин безпосередньо у водні об'єкти, яка щороку збільшується: від 3 % у 2011 р. до 4 % у 2014 р.

Так, за даними Держкомстату в Україні 2170 підприємств займалися інноваційною діяльністю. З них 179 підприємств або 8,2 % створили новітні технології, а 2134 або 98,3 % використовували результати новітніх технологій у своїй діяльності. Так всього за 2012 рік було створено 516 передових інноваційних технологій і було використано 13219 технологій.

Серед вагомих макроекономічних показників одним з пріоритетних і всім зрозумілих є обсяг ВВП у абсолютному та відносному виразах. На формування ВВП держави працює вся національна економіка, в тому числі і екологічне підприємництво. Без ефективної податкової системи стимулюючого типу неможливий стрімкий ріст ВВП. В таблиці 2. Ми приводимо динаміку кількості виконавців наукових і науково-технічних робіт у розрахунку на 1 000 населення і бачимо за досліджуваний період спад на 25 відсотків.

Що цікаво, аналогічно на ті ж 25 відсотків знизилась питома частка витрат на виконання наукових і науково-технічних робіт у ВВП. З точки зору економії бюджетних асигнувань на заробітну плату, то це можливо і вірно. Так, як видно з даних рис. 2 і таблиці 3, спостерігається стала тенденція зниження питомої частки витрат на виконання наукових і науково-технічних робіт з 0,99% у 2005 році до 0,75% у 2012 році або на 0,24%. І, як наслідок, знизилася питома частка обсягу виконаних робіт наукового і науково-технічного характеру за вказаний період на 0,33 одиниці з 1,13% у 2005 році до 0,8% у 2012 році. Характерним є те, що темпи зниження обсягів значно випереджають питому частку витрат у структурі ВВП і виступають результируючим показником.

В сучасних умовах виділяється технологічний рівень будь-якого виробництва, та , навіть і в побуті та медицині. Але, вирішальний вплив на нього здійснює саме інноваційний фактор. Візьмемо проблему утилізації промислових та побутових відходів. Так, ефективне поводження з відходами передбачає перероблення при наявності

відповідних переробних технологій їх у корисний товар, що користується попитом у споживачів. Як показує світовий досвід, товари, отримані з перероблених відходів (наприклад, вулична плитка для доріг, або цегла) відповідають у повній мірі міжнародним екологічним стандартам серії ISO 9000. Така продукція широко користується попитом за кордоном, тому така продукція основним обсягом поступає на експорт. З метою стимулювання розвитку переробної діяльності та зменшення твердих побутових відходів вважаємо за доцільне зберегти ситуацію з експортом інноваційномістких товарів за кордон і отримання максимального прибутку. Вважаємо, що інноваційні складові є необхідною та обов'язковою часткою екологічного підприємництва.

Таблиця 3.

Динаміка кількості виконавців наукових і науково-технічних робіт на 1 000 осіб зайнятого населення та питома частка витрат на виконання наукових і науково-технічних робіт у ВВП

	Кількість виконавців наукових і науково-технічних робіт на 1 000 осіб зайнятого населення	Питома частка витрат на виконання наукових і науково-технічних робіт у ВВП
2010	6,7	0,83
2011	6,0	0,74
2012	5,7	0,75
2013	5,5	0,70
2014	5,2	0,65
2015	5,0	0,62
Індекси 2015 року до		
2010	0,75	0,75
2011	0,83	0,84
2012	0,88	0,83
2013	0,91	0,89
2014	0,96	0,95

Висновки. Аналіз впливу інновацій та фінансових вливань у наукову і науково-технічну діяльність на становлення та розвиток екологічного підприємництва в Україні підтверджує, що підвищення обсягів фінансування наукових і науково-технічних робіт сприятиме отриманню мультиплікаційного соціально-еколого-економічного ефекту.

Оподаткування може стати стимулюючим фактором впливу на екологічне підприємництво. Має бути використано пільгове оподаткування для підприємств різних форм власності та господарювання, які працюють у сфері екологічного підприємництва та займають інноваційною діяльністю. Зокрема, це може бути запровадження новітніх технологій глибокої комплексної переробки промислових та побутових відходів. В той же час, аналіз факторів, які перешкоджають здійсненню інновацій, показує, що найвагомим з них є нестача власних коштів та недостатня фінансова підтримка держави, великі витрати на нововведення, високий економічний ризик, досить тривалий термін окупності нововведень у окремих галузях. Крім того, приклад ряду аграрних підприємств свідчить, що здійсненню нововведень перешкождали нестача інформації про новітні майже безвідходні технології, недостатність інформації про ринки збуту, відсутність кваліфікованого персоналу, тощо. В даний час на різних рівнях розглядаються питання, пов'язані з необхідністю переходу на гармонічний збалансований розвиток як України в цілому, так і її окремих регіонів. Тому трансформація чинних механізмів природокористування, зокрема землекористування з урахуванням цілей довготривалого і безпечного розвитку на адаптивні виробничі технології типу «sustainable» є одними з вагомих науково-практичних завдань.

При загальній спрямованості можливих шляхів вирішення даної проблеми, на практиці на перший план виступають регіональний і галузевий рівні переходу на принципи гармонічного збалансованого розвитку і вирішення еколого-економічних протиріч. В цілому, інновації безпосередньо стимулюють розвиток екологічного підприємництва. До вирішення проблем інтегрованого управління раціональним

природокористуванням необхідно підходити, виходячи з конкретних регіональних можливостей і пріоритетів; його доцільно розробляти і здійснювати за двома напрямками: стратегічне і оперативне управління. В такому випадку екологічне підприємництво органічно доповнюватиме зусилля держави в даному напрямку.

Список використаних джерел:

1. Бачевський Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства : [навч. посібник] / Бачевський Б. Є., Заблодська І. В., Решетняк О. О. – К. : ЦУЛ, 2009. – 400 с.
2. Веклич О.О. Екологічне оподаткування в Україні: реалії та напрями вдосконалення з урахуванням світового досвіду: монографія / О.О. Веклич. — К.: Либідь, 2001. — 47 с.
3. Галушкіна Т.П. Экономические инструменты экологического менеджмента (теория и практика) / Т.П. Галушкіна / НАН України, Інститут проблем ринка и економіко-екологічних досліджень — Одеса, 2000. — 280 с.
4. Гринів Л.С. Екологічно збалансована економіка: про& блеми теорії: монографія / Л.С. Гринів. — Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. — 240 с.
5. Данилишин Б.М. Екологічна складова політики сталого розвитку: монографія / Б.М. Данилишин. — Донецьк: Юго-Восток, 2008. — 256с. (НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України)
6. Жарова Л.В. Екологічне підприємництво та екологізація підприємництва: теорія, організація, управління: монографія / Жарова Л.В., Какутич Є.Ю., Хлобистов Є.В.; за ред. акад. Б. М. Данилишина. — Суми: Університетська книга, 2009. — 20 с.
7. Какутич Є.Ю. Організаційно-управлінські умови розвитку екологічного підприємництва в Україні // Економіка природокористування і охорони довкілля: Зб.наук.пр. — К.: РВПС України НАН України, 2006.
8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (в редакції від 19.04.2018) / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
9. Майстренко О. В. Реформування податкової системи України - як спосіб вирішення податкових колізій / [Електронний ресурс]. Режим доступу: HTTPS://MINJUST.GOV.UA/M/STR_6905
10. Стоянова-Коваль С.С. Регіювання інвестиційних процесів у харчовій промисловості: інституційний вибір: Монографія. — Херсон: Аїлант, 2016. — 324с.
11. Удосконалення управління природокористування в АПК / С.І. Дорогунцов, П.П. Борщевський, Б.М. Данилишин. — К.: Урожай, 1992. — 128 с.
12. Хлобистов Є.В. Екологічна безпека стратегічного потенціалу динаміки розвитку продуктивних сил регіонів України / Хлобистов Є.В., Жарова Л.В., Кобзар О.М. // Механізм регулювання економіки. — 2008. — №3. — Т.1. — С. 11-19.

References:

1. Bachevsky B.Ye. (2009), "Potential and development of the enterprise", ["Potencial i rozvitok pidpriemstva"], educational manual, Bachevsky B. Ye., Zablodskaya I. V., Reshetnyak A. O., K., ZUL, 400 p.
2. Veklych O.O. (2001), "Ecological taxation in Ukraine: realities and directions of improvement taking into account world experience", ["Ekologichne opodatkuvannja v Ukraїni: realii ta naprjami vdoskonalennja z urahuvannjam svitovogo dosvidu"], monograph, O.O. Veklych, K., Lybid, 47 p.
3. Galushkina T.P. (2000) "Economic instruments of ecological management theory and practice", ["Jekonomicheskie instrumenty jekologicheskogo menedzhmenta (teorija i praktika)"], T.P. Galushkina, National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of market problems and economic-ecological research, Odessa, 280 p.
4. Grinov L.S. (2001), "Ecologically Balanced Economics: problems of theory" ["Ekologichno zbalansovana ekonomika: pro& blemi teorii"], monograph L.S. Greens, Lviv, Publishers & Center of Ivan Franko National University of LNU, 240 p.
5. Danylyshyn B.M. (2008), "Environmental component of sustainable development policy", ["Ekologichna skladova politiki stalogo rozvitku"], monograph, B.M. Danylyshyn, Donetsk, Southeast, 256 p. (NAS of Ukraine, Council for the Study of the Productive Forces of Ukraine)
6. Zharova L.V. (2009), "Ecological Entrepreneurship and Environmentalization of Entrepreneurship: theory, organization, management", ["Ekologichne pidpriemnictvo ta ekologizacija pidpriemnictva: teorija, organizacija, upravlinnja"], monograph, Zharova L.V., Kakutich Ye.Yu., Khlobistov Ye.V., for ed. acad. B. M. Danylyshyn, Sumy, University Book, 20 p.
7. Kakutich E.Yu. (2006), "Organizational and managerial conditions of development of ecological enterprise in Ukraine", ["Organizacijno-upravlins'ki umovi rozvitku ekologichnogo pidpriemnictva v Ukraїni"], Economics of natural resources and environmental protection, Zb.nauc.pr., K., RVPS of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine
8. "The Tax Code of Ukraine dated 02.12.2010 No. 2755-VI (as amended on April 19, 2018)", ["Podatkovij kodeks Ukraїni vid 02.12.2010 № 2755-VI (v redakcii vid 19.04.2018)"], [electronic resource], available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

9. Maystrenko O. V. "Reforming the tax system of Ukraine - as a way to solve tax collisions ", ["Reformuvannja podatkovoi sistemi Ukraïni - jak sposib virishennja podatkovih kolizij"], [electronic resource]. available at: HTTPS://MINJUST.GOV.UA/M/STR_6905
10. Stoyanova-Koval S.S. (2016), "Adjustment of investment processes in the food industry: institutional choice", ["Regiljuvannja investicijnih procesiv u harchovij promislovosti: institucijnij vibir"], monograph, Kherson, Ayalant, 324 p.
11. "Improving the management of nature management in APC", ["Udoskonalennja upravlinnja prirodokoristuvannja v APK"], S.I. Doroguntsov, P.P. Barshchevsky, B.M. Danylyshyn, K., Harvest, 1992, 128 p.
12. Chlobists E.V. (2008), " Ecological safety of the strategic potential of the dynamics of the development of productive forces of the regions of Ukraine" ["Ekologichna bezpeka strategichnogo potencialu dinamiki rozvitku produktivnih sil regioniv Ukraïni"],, E. Khlobistov, L. Zharova, A. M. Kobzar, Mechanism of regulation of economy, No. 3, T.1, pp. 11-19.

Ключові слова: підприємництво, екологічне, відходи, наукову та науково-технічну діяльність, інновації, податкове, регулювання

Ключевые слова: предпринимательство, экологическое, отходы, научная и научно-техническая деятельность, инновации, налоговое, регулирование

Keywords: entrepreneurship, ecological, waste, scientific and scientific and technical activity, innovation, tax, regulation

Рецензент: Горошкова Л. А., д.е.н., доцент, професор кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики, академік Академії економічних наук України, Запорізький національний університет
Перевірено на плагіат системою: <https://corp.unicheck.com/library/viewer/report/5351795>